

Door de tijd heen

De volgende werken van schrijvers die kritisch commentaar leverden op ontwikkelingen in hun eigen tijd, staan in willekeurige volgorde:

- 1 De humanist François Rabelais gaf in de humoristische romanreeks *Gargantua en Pantagruel* kritiek op de katholieke geestelijkheid, wat bijdroeg aan de reformatie.
- 2 De verlichtingsfilosoof Voltaire maakte in zijn roman *Candide* de Duitse filosoof Leibniz belachelijk.
- 3 Giovannino Guareschi gaf in *Don Camillo in Rusland* een tragikomische weergave van de strijd tussen communisten en katholieken in Italië tijdens de Koude Oorlog.
- 4 Jan Zoet gaf in zijn pamflet *'t Grote visnet* kritiek op de religieuze tegenstellingen tijdens de bloeitijd van de Nederlandse Republiek.
- 5 Kurt Tucholsky waarschuwde in zijn korte artikel *Hepp hepp hurra!* voor het toenemende antisemitisme in de Republiek van Weimar.
- 6 Nicolaas Beets beschreef in de *Camera Obscura* op grappige wijze de tegenstelling die tijdens de industriële revolutie ontstond tussen de langzame trekschuit en de snellere stoomtrein.

- 2p 1 Zet deze werken in de juiste chronologische volgorde, van vroeger naar later. Noteer alleen de nummers.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.